

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Decreta Provinciae Mediolanensis Sv̄b B. Carolo Borromeo, Cardinale
Archiepiscopo, Diuersis temporibus in sex Concilijs, totidemq[ue]
voluminibus edita

Speciano, Cesare

Brixiae, 1603

Tit. IX. De Oratione Vespertina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10553

Qualiter ad alias Ecclesias clerus, populusq; conueniat, & recedat. Cap. XXI I.

Sigillatim verò pro uniuscuiusque parochia, uicinæve, in classes distincta, ratione, quam Episcopus certam statuerit, inierit ve idem tum clerus secularis, ac regularis, tum populus statis horis, sibi ordine speciatim attributis, ad eam basilicam concurrat, more solennium processionum, Cruce, scilicet prælata, & precum, Antiphonarum, psalmorumq; pio, ac religioso cantu: indeq; quo ordine processerit, eodem pie, deuoteq; redeat.

DE ORATIONE VESPERTINA.

Tit. IX.

Quæ, & qualiter parochi, concionatoresve, patribus familias agenda & pro domesticis institutionibus denunciabunt.

Cap. I.

DOMESTICAE institutionis regulas positas sub titulo de officio patris familias Parochus per annum aliquando, prout re esse uiderit frequenti populo explicet: tum sæpius, & publicis sermonibus, & priuatis colloquijs, patres familias parochiæ suæ incolas, id moneat atque hortetur, ut quæ eorum propria officia sunt: munera, in familiæ institutione ea præstare uelint paternæ curæ studio.

Quoad cohortationis officium, etiam concionatores, & confessorij Sacerdotes, quàm frequentissimè, prout opportunum esse censuerit, charitatis zelo præstent.

Domini officinarum de dissolutionibus, quæ committuntur, qualiter à parochis admonendi. Cap. II.

Parochus præterea, ubi aliquando in artificum, mercatorumve officinis, quæ intra fines parochiæ suæ sunt, ab operarijs, alijsve qui illic artem exercent, aliquid committi intellexerit, quod deprauata, dissolutaq; disciplina sit, quod offensionem in parochia præbeat, quodq; à Christianæ institutionis moribus alienum, id officinarum dominos admoneat, ut quicquid illis locis corruptelarum est, inde eripiatur.

Orationis communis introductæ exercitatio qualiter per parochum curanda, eiusq; indulgentiæ quando denuncianda. Cap. III.

Vna omnium optima indigentia nostræ interpretis, & conciliatrix eorum; quæ necessaria tum ad animæ, tum ad corporis bona à Deo patre expetuntur, est oratio sancta; cuius studium, ut proprium fidelium

Vid. in d. titu. sup. præsertim. c. 1. & 5.

a Nemi- nē excep- ptū esse ab eo qd Domin⁹ in Euan- gelio di- cit, oportet sem- per ora- re, & nō d̄ficere, & Apol. sine in- termis- sione o- rate, ait. Nicola⁹. 1. Iter re- spōsa ad consulta Bulgaro- rū, post Cōc. Ti- ci. i. præf. fa. c. 61. i. Tom. 3. Cōc. sub i. i. c. 1. id ita acci- piē dū,

B b est,

ex sentē
tia. D. A.
ug. vñ ul
lo die, in
termittā
tur certa
tempora
orandi,
quā illa
sint ait,
quarite,
& inuen
ietis, ea
vero ex
plicat e
ruditiſſi
m^o Frāc.
Turrian.
in ei^o an
nota. in
Clemen
tis Roma
ni lib. 7.
de vita
Christia
na. c. 25.
fj. Tom.
Conc. ad
hoc non
nihil vi
de i lib.
Ludolp.
de vita
Christi,
p. 2. c. 42.
in princ.
a Quā
nobis ne
cessaria
sit ora
tio, prā
ter alios,
vid. Na
varr. in
tract. de
ofone,
& hor.
Can. c. 1.
in 2. prē
lud.
b De effe
ctib^o or
ationis
vide eū
dē Nau.
i d. trac.
ca. 21. in
28. con
co. n. 37.
c Conſi
tutio hec
est sub
die 24.
Octobr.
1572.

est, sic necessarium, atque omnino iussu diuino debitum: id cælestis magister, Christus Dominus exemplo docuit, verbo præcepit, crebris cohortationibus monuit, ^a & eo igitur studio fideles quò vehementius exardescerent, se sequi quotidie singuli certa hora colligentes id quod christianarum mentium exuit a se illo die ad rationes inspicerent, ^b malèq; ad penitentes, ardentiori oratione veniam precarentur, & Deo gratias agerent de beneficijs, quæ acceperint: instituta est in hac prouincia orationis communis exercitatio: quæ ad christianæ pietatis progressionem introducta, ut & perpetuò conseruetur, & augeatur item, id cum omni studio parochus curet, tum propositis spiritalis gratiæ muneribus Sedis Apostolicæ benignitate, eius rei causa concessis, ^c itaq; Episcopus à Parochis suis singulis Greg. XIII. literas de Indulgentia, huius prouinciæ hominibus concessa, qui in orationis communis instituto se se exercuerint, ter in singulos annos de scripto, vel summatim pronounciari iubeat. semel inuente Aduentu, iterum Dominico die Quadragesime primo, tum solenni die Pentecostes.

Campanarum signa pro oratione, qualiter danda, dieq; statuta, ut indulgentias consequantur moniti conueniunt. Cap. IIII.

Parochus præterea pro temporum ratione certam horam assignet, quæ datis huius rei causa campanarum signis patres familias suæ quisq; domi, una cum reliqua familia certo loco ad orandum conueniant. Ut autem, qui in eo præcandi instituto se exercuerit, Indulgentiæ concessæ donum consequatur, diem itidem Dominicum Quadragesimæ, proximè præcedentem, is constituat, quo illi confessi omnes simul Sacram Eucharistiā sumant.

Imminentibus calamitatibus qualiter orandum. Cap. V.

Imminentibus verò calamitatibus suo tempore cum nullum certius præsidium sit, quàm illud, ut fideles ad Deum patrem misericordiarum assiduis precibus confugiant, certam aliquam præterea rationem is diligenter Episcopus ineat, ut & à Clero, & à populo sine intermissione, ac religiosius in orationem incumbatur.

Signum qualiter & quod pro oratione dandum.

Cap. VI.

Orationis vespertinæ, olim in hac diocesi instituta, signum distinctis campanarum ictibus, ut Episcopus præscripserit, detur. Ubi verò in vicis, & pagis, ob campana exequitatem, sonus ita difficiliter exauditur; non intermisso, sed continenti sono per horæ quadrantem; illius significationem fieri, si ita consuerit, iubeat Episcopus. Rursus quæ in Ecclesia parochiali, diocesi præsertim, ob vacationem, vel ob aliam causam, nullus, nec Sacerdos, nec clericus, aliquando est, qui huius orationis signum campana det; alia subitò per Vicarium Foraneum ratio ineat, quæ illius significatio fiat, campana item sono.

Quan-

Quando vespertina, communis oratio in Ecclesia conuenientius fieri debeat. Cap. V I I.

Vbi domicilia, inter se proxima, aut continentia sunt; in Ecclesia, tum maxime diebus festis, illam à populo fieri conuenientius est: quem frequentem conuenire, omni officio parochus curet: Ipse uerò si adesse neglexerit, intermiserit ve; mulctetur Episcopi iudicio. Curet autem Parochus, vt in Ecclesia non tardius multo ducatur, quam ad statam horam, qua sub crepusculum noctis salutationis Angelicę signum detur.

Quando pro parochiali, alius locus, vel crux erigenda, vbi oratio communiter fiat eligatur. Cap. V I I I.

Si ex pagis, & vicis præsertim frequentioribus, in Ecclesia parochiali fideles difficilius conuenire possunt, quoniam ab ea aliquantum illa loca distant; constituat Episcopus Ecclesiam, aut capellam, oratorium ve, illis singulis propinquorem, aut commodiorem; aut denique crucem, sacram ve aliam imaginem, in trinitio erectam; quò etiam sub dio ad orationem vespertinam conuenire liceat.

Quæ orationis ratio, in cappella, in oratorio, vel in Ecclesia, quę Parochialis non est, etiam adhiberi poterit.

Oratio communis, vel si non poterit saltem particularis qualiter fiat. Cap. I X.

Si quando præterea, alijs etiam diæcesis locis, pluuia uis, niues, aliæ uetementis grauitas, itineris difficultati adiuncta, & difficiliorem fidelium conuentum ad Ecclesiam parochialem faciat, nè ob ullam causam à tam salubri orationis instituto, & multiplicibus Apostolicę sedis priuilegijs commendato, ullo die populus desistat. Quo in officio in ijs locis adiuuetur maxime opere Sacerdotum, & clericorum quorumcunque illius pagi, loci ve.

At vbi neque his rationibus fieri poterit, vt fideles omnes vnicuiusque loci in vnum conueniant ad hanc orationis communis exercitationem; domi saltem ab vnoquoque, qui ad Ecclesiam non conuenierit, cum familia sua certo loco fiat.

Quæ, & qualiter etiam matutina oratio vt introducatur curandum sit. Cap. X.

Norint porrò fideles, quod etiam Concilio Aurelianensi quarto olim iussum est, sibi sapiens singulis diebus orandum esse, quod si aliquando frequentius non possunt, saltem non uesperti solum, sed etiam mane id se præstari oportere. Quare Episcopi cura sit, vllum vespertinę orationis quotidianę communis usum, mane etiam paulò, scilicet ante auroram, aut sub ortum solis, id quod in plerisque locis iam seruatur; ubique locorum cum in vrbe, tum in diæcesi paulatim introduci, atque ea ratione institui, vt vel in

a Si loc⁹
Eccle sia
pcul fue
rit, qd &
i alijs de
cctib. lo-
cis, oratio
ad
Deū fie-
ri possit,
vide in
Cōc. Pa-
risiē. sub
Greg. 4.
lib. 2. ca.
13. cuius
initiu, Si
cut sunt
nōnulli;
in To. 3.
b Quod
frequent-
ter oran-
dū sit, p-
ter alia,
vide D.
Hier. Ad
Eust. cu-
ius hæc
sunt ver-
ba nota.
Egrediē-
tes hospi-
tium ar-
met oŕo;
regrediē-
tib⁹ pla-
tea, oŕo
occurrat
antequā
Sessio,
nec pri⁹
corpul-
culū re-
qescat,
quā aīa
verbo
Dei pa-
scat: ad
oēm ac-
tū, ad oē
incelsū
man⁹ pi-
gat, cru-
cē relata
in Cōci.
Parif. li.
2. c. 13. in
3. Tom.

*Ecclesia, vel suę quiq; domi cum familia certo loco, vel in officinis, taberni-
ve, vel in ipsis etiam agris, atque adeo in itinere, vel in alijs deniq; locis, ubi-
cunq; , ut illo Concilio cautum est ea matutina hora sunt; et patres familias,
& liberi, & famuli, & artifices, opificesve, & operę, insit ut orefve, & cete-
ri quicunq; sunt, siue mares, siue fœmina, huius matutina orationis officio, an-
tequam artificium, negotium, remve vllam aggrediantur, precibus, Litanij,
omniq; oratione, ac toto animo, menteq; uacent, sicq; quotidianarum actio-
num, operum, & negotiorum initium à Deo faciant, sinemq; itidem.*

Qualiter ad tempestates repellendas campana pulsanda, & omnibus
ad preces confugiendum sit. Cap. X I.

Vid. sup.
de off. Pa-
rochi. ca.
31. & de
eustodia
Euchari-
stie. c. 9.
Ad hoc
vid. Du-
rant. in
Rat. di-
uin. offi.
lib. j. c. 4.
in princ.
vbi de
cōparris
agit, &
Iohā. de
Sillua. in
tract. de
benefic.
p. 1. q. 5.
nu. 99.

Nimbis, procellisve imminentibus, sicut Ecclesiastica consuetudinis est,
campanis sonetur, tum ad tempestatem iū diuina, quę ex solenni prece,
sacraq; benedictione illis inest, depellendam, tum ad Dei misericordiam im-
plorandam christiana pietatis orationibus: ita fideles, earum sono tunc exci-
tati, in Ecclesiam, uel Cathedralem, uel Parochialem, uel in aliam saltem pro-
pinquiorem, ad orandum conueniant: si minus possunt, saltem ubicumque sint,
siue domi siue foris, supplices Deum orent; tum clerici, psalmis, Litanij, pre-
cibus, & orationibus, quę ex ritu Sanctę matris Ecclesię ad arcendam tem-
pestatem dicuntur, Dei misericordiam deprecantur.

Oratio etiam pro fidelibus defunctis, qualiter fienda. Et ad illam
populus per parochum propositis indulgentijs cohor-
tandus sit. Cap. X I I.

Pro fidelibus defunctis religiosas Deo preces, orationemq; adhibere, offi-
cium est salubre, illud quidem sanctum christiana pietatis studio planè di-
gnum, quam ob causam Greg. X I I I. Romę instituit, prima hora noctis pro
illis in singulos dies piè orari; cuius exemplo nobis ad imitationem proposi-
to maximoperè excitati, cum iam pridem proximis annis orationem vesper-
tinam, quam communem dicimus, pro uiuis decreuerimus, banc alteram pro
mortuis iam nunc constituimus.

Itaq; Episcopus pro salutis animarum zelo, quo præcipuo incensus esse
debet, in eam curam incumbat, ut ubiq; locorum in sua diœcesi religiose, cele-
bretur, omniq; ardentissimo charitatis, & precatōnis spiritu.

Illius horam pro ratione temporis, uel brumalis, uel æstiuę, proq; prudentia
sua sub primam noctis uigiliam ita statuatur, ut iam decreta oratio uesperina
nullo modo impediatur.

Præfinit in Urbe Basilicam Cathedralem, & certas alias Ecclesias, in
quibus statim hora, statiq; campana signo significatio huius orationis, precatō-
nisve fiat.

Vnusquisque autem fidelis, ubi sit, uel domi uel foris, ad memoriam mor-
tis excitatus, primùm paradisi per tacitus in mortis suę quam breui fortasse
obibit, meditatione uersatus; tum se accendat ad orationem pro mortuis,

quam

quàm psalmo De profundis, aut precatione Dominica, & salutatione Angelica sepius repetita intimo religioso cordis affectu perorabit, ut defunctorum animæ è purgatorij supplicij ereptæ; Dei misericordia ad sempiterna cælestis vitæ præmia perducantur.

Parochi præterea, quò magis, atque magis huius pietatis studium exardescat, sæpe accurata cohortatione ad illius studium, vsumque perpetuum, parochiales suos inflammare studeant; & quò magis eosdem elliciant, indulgentiam proponant ijs concessam, qui sono campanæ moniti, atque excitati ad orationem pro mortuis piè recitauerint psalmum De profundis; aut orationem Dominicam, salutationemq; Angelicam ter dixerint, cuius Indulgentiæ pontificias literas, ut Parochi aliquando de scripto euulgent, in fine huius libri impressas extare volumus.

Literæ
datæ sub
die 10.
Aprilis.
1780.

DE OFFICIO CAUPONVM Tit. X.

Quæ monita cauponibus, & qualiter proponenda sint. Cap. I.

FFENSIONIBVS & peccatis, quæ in cauponis committi solent, pastorali etiam cura & officio occurrendum est; ut ereptis corruptelis salutariter consulatur vitæ christianæ moribus. Quæ obrem, cum Episcopus cuius officium est in omnium cuiusvis generis hominum curam incumbere; tum Parochus etiã si quas, vel cauponas, vel tabernas intra parochiæ suæ fines habet, quàm sæpissimè ijs, qui cauponariam tabernariamve exercent monita proponat, quæ infra eorum vitæ christianæ, christianisq; moribus præscribuntur, ad eorum salutem procurandam.

Primum igitur caupo non solum familiæ suæ, sed etiam hospitiibus peregrinis, alijsve, quos hospitio exceperit, & uerbis, & uitæ exemplis, & humanitatis officijs prodesse studeat; ita ut eius familia, quæ in famulatu ipsius sunt cæteris pietatis, castitatis, modestiæq; specimen, atq; indicium dent. Proinde impudicos homines, eiusve infamiæ nota inquinatos, blasphemos, concubinos, eiusve nomine suspectos, aleatores, publicosve lufores, & id generis nebulones, qui aduenas, atq; hospites, dolis, fallacijsq; decipere solent, è familia domoq; sua eiiciat: quorum loco in familia famulatuq; pios homines disciplinæ christianæ studiosos habeat, qui aduenas ad orationem Vesperinam inuitet, quam is domi suæ curet nullo unquam pacto statâ hora prætermitti.

Sacræ imagines in cubiculis habendæ, obscenæ omnino tollendæ. Cap. II.

In caupone uestibulo, porticuve, & in singulis præterea cubiculis sacram imaginem apponere ne omitat; prophana autem omnia, ac turpiter obsceneq; inscripta, pictaue, inde amoueat omnino.